HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שאין דנין קל מחמור להחמיר עליו רבי אומר אינו צריך הרי הוא אומר תער לא יעבור על ראשו עד מלאת התורה אמרה אחר מלאת לא תהא תגלחת אלא בתער והכתיב תער לא יעבור על ראשו לעבור עליו בשני לאוין אמר רב חסדא [א]ללקות באחת [ב]לעכב בשתים [ג]לסתור אינו סותר אלא ברוב ראשו ובתער בתער אין במידי אחרינא לא והקתני מנין לרבות את כל המעבירין אלא אימא [ד]כעין תער תניא נמי הכי נזיר שתלש מירט סיפסף כל שהוא א] אינו סותר אלא ברוב ראשו ובתער רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר"ש כשם ששתי שערות מעכבות בו כך שתי שערות סותרות בו [א]תנן התם שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה [ה]נזיר [ו]ומצורע ולוים [ז]וכולן שגילחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום אמר מר ב] שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה פשיטא מ"ד משום עבורי שער הוא ואפילו סך נשא קמ"ל דלא קתני וכולן שגילחו שלא בתער בשלמא גבי נזיר כתיב תער לא יעבור על ראשו וגבי לוים כתיב [1]והעבירו תער על כל בשרם אלא מצורע בתער מנלן וכ"ת תיתי מלוים מה לוים שכן טעונין תגלחת ואין תגלחתן אלא בתער אף אני אביא את המצורע שהוא טעון תגלחת ואין תגלחתו אלא בתער איכא למיפרך מה ללוים שכן טעונין תנופה בגופם תאמר במצורע דלא אלא תיתי מנזיר מה לנזיר שכן קרבנו טעון לחם תאמר במצורע דלא אלא מחדא לא אתיא תיתי מתרויהון מהי תיתי תיתי מלוים מה ללוים שכן טעונין תנופה בגופן נזיר יוכיח מה לנזיר שכן קרבנו טעון לחם לוים יוכיחו [ג]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהם שהן טעונין תגלחת ותגלחתן בתער אף אני אביא את המצורע שהוא טעון תגלחת ותגלחתו בתער א"ל רבא מברניש לרב אשי וליפרוך מה להצד השוה שבהן שכן

אין

ואין דנין קל מחמור להחמיר. על הקל אלא להקל על הקל ולהחמיר על החמור והכא דת"ק ללמדו ממצורע אתא ליה תער דבתער הוא דתיהוי תגלחת אחרונה אבל במידי אחרינא לא: **רבי אומר אינו צריך.** א]לתגלחת אחרונה וכשכתב לך תער לא בא אלא לומר לך שאינו חייב אלא בגילוח תער ומה שאתה אומר מנין למדנו לתגלחת אחרונה ב]שהיא בתער מן דקדוק הכתוב אתה למד שהרי הוא אומר תער לא יעבור על ראשו (א) ג] דמשמע תער לא יעבור על ראשו עד יום מלאת שהוא צריך גילוח בתער: **והכתיב תער לא יעבור על ראשו.** כלומר והיכי אמר ת"ק דחייב על כל שאר מעבירין ותער לא בא אלא לתגלחת האחרונה והכתיב תער(ב) לא יעבור על ראשו דמשמע בתער הוא דמחייב אבל לא בשאר מעבירין: **לעבור עליו בשני לאוין.** ד]על תער לא יעבור ועל לא יעבור כל המעבירין: לישנא אחרינא **והכתיב תער לא יעבור על ראשו** ה]. כלומר היכי משמע ליה דאחר מלאת לא תהא תגלחת אלא בתער והכתיב תער לא יעבור על ראשו [עד מלאת] דאיכא למידק מינה דעד מלאת הוא דלא ו]אלא בתער הא לאחר מלאת מגלח בכל דבר ואפי' במלקט ובהיטני לעולם אימא לך דלאחר מלאת אינו מגלח אלא בתער והא ז][דכתיב](ג) בסמוך לא יעבור ומשמע לא יעבור תער: **אמר רב חסדא ללקות באחת.** שאם גילח תוך מלאת שער אחת לוקה: **לעכב בשתים.** שאם גילח כל שערו בתגלחת סוף ימי נזירותו ושייר בו ב' שערות לא עשה ולא כלום: **ולסתור אינו סותר.** אם גילח בתוך ימי נזירותו אלא אם גילח את רוב ראשו בתער: **והקתני מנין לרבות כל המעבירין.** ת"ל לא יעבור: **אלא כעין תער.** כל המעבירין ח](מעבירין) סמוך לעיקרן: **תניא נמי הכי.** כדאמר רב חסדא ובתער דוקא ואמרי לה כדאוקימנא לה אליבא דרב חסדא כעין תער ומאי בתער דקתני בברייתא כעין תער: **כשם ששתי שערות מעכבות בו.** בתגלחת טהרה כך שתי שערות סותרות בו בתגלחת איסור: ט]**תנן התם** גרסי'. והיא בסוף נגעים גם ברייתא היא בסיפרא י](ג) [בת"כ](ד) ת"ר ג' מגלחין כו' נזיר ומצורע ולוים: **פשיטא.** דמגלחין כ]בכולהו מפרשי בהו קראי בנזיר ל]כתיב [במדבר ו] וגילח הנזיר (ד) וגו' במצורע מ]כתיב (ויקרא יד) וגילח את כל שערו בלוים והעבירו תער על כל בשרם(ו): **מ"ד עבורי שער שפיר דמי ואפי' סך נשא.** סם שמשיר את השער: **קמ"ל.** דלא סגי ליה אלא בתגלחת כדקתני דתגלחתן מצוה: **בשלמא גבי נזיר כתיב ביה תער לא יעבור על ראשו.** לרבי כדאית ליה ולתנא קמא כדאית ליה וכדלעיל: **מה ללוים שכן טעונין תנופה בגופן.** כדכתיב ו) והניף אהרן את הלוים תנופה לפני ה' והואיל וטעונין תנופה מחמרינן בהו כולי האי דלא הוי תגלחתן אלא בתער תאמר במצורע הקל שאין טעון תנופה בגופו והואיל ואינו טעון תנופה בגופו דין הוא להקל עליו שיהא תגלחתו בכל דבר: **אלא מחדא לא אתיא.** דמהי (ה) ניתי וכדלעיל:

האי

רבי אומר אינו צריך. תער לאתויי לתגלחת אחרונה של נזיר דכי נמי צריך לגופיה אפ"ה ידעינן ממילא דתגלחת אחרונה בתער וזהא פליג את"ק דידיה דת"ק אייתי לתער משום תגלחת אחרונה ופריך והא כתיב תער לא יעבור דמשמע שאר מעבירין נמי והיכי קאמר רבי דאתי לגופיה דמשמע דבתער דוקא מיחייב דס"ל לגמרא דאין לנו לומר דרבי יסבור כר' יונתן דלא אסר שאר מעבירין דמדקאמר אינו צריך משמע דלא אתי לאפלוגי על תנא קמא דידי' דמחייב על כל מעבירין ומשני לעבור עליו בב' לאוין לכך כתב תער דמגלח בתער עובר בשני לאוין משום תער ומשום מעבירין דהלאו קאי אתער וקאי נמי אשאר מעבירין והוי כאילו כתב תער לא[1] יעבור ז]דאותו לשון[2] [קאי] לפניו ולאחריו והשתא נפקי תרוייהו מתער לרבי דאי לא נכתב תער אלא לתגלחת מצוה כדקאמר ת"ק מ"מ[3] לכתביה לתער בפירוש גבי תגלחת של מצוה למאי הילכתא כתבו גבי איסורא לומר [לך] שלוקה שתים ואם כוליה להכי הוא אתא אמאי סמיך עד מלאת אל תער לא יעבור אלא רצה לומר עד מלאת לא יעבור תער הא לאחר מלאת לא יעביר שער ראשו אלא בתער: **אמר** רב חסדא ללקות באחת. על שער אחד הוא לוקה אם התרו בו על תגלחת וגלח שער אחד הוא לוקה: **לעכב** בשתים. בכלות ימי נזירותו שמצוה עליו לגלח ראשו אם גילח כל ראשו ושייר שתי שערות לא עלתה לו תגלחת: **לסתור** אינו סותר אא"כ מגלח רוב ראשו. וכולן הן הלכה בנזיר שלא מצינו בהן טעם: **ובתער.** [ונראה] (פי') דקאי ארישא דאינו לוקה אלא בתער אבל הוא סותר כי נמי אינו כעין תער אלא [ברוב] ראשו סותר [היכא] דלא שיירו בו כדי לכוף אע"ג דלא הוי כעין תער ופריך בתער אין דוקא לוקה בשאר מעבירין לא הא תנן נזיר שגילח בין בתער בין בזוג בין בספסוף כל שהוא חייב ג]: אלא אימא כעין תער. שעוקר השער ומשחיתו מעיקרו: **תניא** נמי הכי. שלוקה ד] [וסותר] ברוב ראשו: **נזיר** שתלש ומרט ושפשף כל שהוא חייב. לוקה: ואינו סותר אלא ברוב ראשו ובתער. פירוש כעין תער: **כשם** ששתי שערות [מעכבות ה] כך] סותרות. אם גלח ב' שערות תוך ימי נזירותו: **תנן** התם. ו] פירוש בת"כ דנגעים שלשה מגלחים נזיר דכתיב וגלח את ראש נזרו מצורע דכתיב וגלח את כל שערו ולוים דכתיב והעבירו תער על כל בשרם: **פשיטא.** דתגלחתן מצוה דהא קראי כתיבי: **מהו** דתימא משום עבורי שער הוא. פירוש ותער לא מעכב בהן ואפי' סך נשא קמ"ל [דלא] דתגלחתן מצוה: **נשא.** מין המשיחה[4] שמשרת השער ותימה דהא מסיפא שמעינן לה בהדיא דהא קתני סיפא וכולן שגילחו שלא בתער לא עשו ולא כלום וצריך לומר דאי מהסיפא הוה אמינא מאי שלא בתער שלא כעין תער ואפי' סך נשא נמי: **בשלמא** גבי נזיר כתיב תער לא יעבור על ראשו. לת"ק בהא אינו ענין למלקות תניהו ענין לתגלחתו ולרבי מדסמכו לעד מלאת אבל תער לא יעבור:

תנופה בגופן. דכתיב והניף אהרן את הלוים תנופה לפני ה' (במדבר ח): תאמר במצורע. שאינו טעון תנופה בגופו אלא [בקרבנו] ולכך לא יטעון תומרא דתער דזוג נמי יועיל:

אין

מסורת הש"ס

א) נגעים פ' י"ד מ"ד, ב) [קדושין כא. וש"נ], ג) צ"ל הוא בת"כ, ד) [מצורע פרשה ב], ה) [במדבר ח], ו) [שם], ז) גי' א"מ לא יעבור ולא יעבור,

תורה אור השלם

1. וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וְהִטֶּהָרוּ: במדבר ח ז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבי אומר וכו' על ראשו עד מלאת דמשמע תער: (ב) ד"ה והכתיב וכו' האחרונה והכתיב תער. נ"ב פי' הא דסמיך תער ללא יעבור לעבור על תער בשני לאוין על תער לא יעבור ועל לא יעבור כל המעבירין וכך צריך לפרש ללישנא אחרינא כדמסיק בפי' להדיא: (ג) ד"ה לישנא אחרינא וכו' והא דכתיב תער בסמוך לא יעבור ומשמע לא יעבור תער לעבור עליו בשני לאוין הס"ד: (ד) ד"ה פשיטא וכו' בנזיר כתיב וגילח הנזיר את ראש נזרו במצורע כתיב וגילח: (ה) ד"ה אלא וכו' דמהי תיתי וכדלעיל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' תניא נמי הכי וכו' סיפסף כל שהוא חייב ואינו כצ"ל. א"מ: ב] שם אמר מר. נ"ב עי' לעיל לב ע"א וברש"י שם ד"ה אמר מר ובא"מ שם: ג] תוד"ה ובתער וכו' בין בשיפשוף כל שהוא חייב. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אלא אימא וכו': ד] ד"ה תניא נמי הכי שלוקה באחת כצ"ל. א"מ: ה] ד"ה כשם וכו' מעכבות בו כך שתי שערות סותרות כצ"ל: ו] ד"ה תנן התם פי' בת"כ. תיבות פי' בת"כ נמחקו וכ"ב פרק בתרא דנגעים. א"מ:

הגהות התוספות

1. צ"ל תער לא לא יעבור.
2. צ"ל דאותו לא.
3. צ"ל א"כ ותיבת מ"מ נמחק.
4. צ"ל משיחה.

פי' הרא"ש

שאין דנין קל מחמור. שהמצורע חמור שצריך לגלח כל שער גופו והנזיר אינו [מגלח אלא] ראשו הלכך כתיב ביה תער דאם אינו ענין להעברת תער תוך ימי נזירותו דהא אפי' בשאר מעבירי' לקי. תנהו ענין לתגלחת מצוה בהשלמת נזירותו: רבי אומר אינו צריך. לאתויי תער לתגלחת מצוה דכי אתי לגופיה אפי' הכי ממילא ידענא דתגלחת אחרונה בתער דהכי משמע פשטיה תער לא יעבור על ראשו עד מלאת הא ביום מלאת עבור: ופריך והא כתיב תער לא יעבור על ראשו דדרשי' מניה לרבות כל המעבירים. וא"כ היכי דריש ליה לגופיה. הא לא אצטריך לגופיה כיון דרבי' כל המעבירים: ולא בעי למימר דרבי ס"ל כר' יאשיה ור' יונתן דלא מרבי שאר מעבירים דמדקאמר רבי אומר אינו צריך משמע דלא אתא לאיפלוגי על מאי דקאמר ת"ק לענין איסור העברה: לעבור עליו בשני לאוין. שאם העביר בתער והתרו בו משום תער

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פ"ה מהל' נזירות הלכה יא:
נ ב מיי' שם פ"ח הלכה ו:
נא ג ד מיי' פ"ו שם הלכה א:
נב ה מיי' שם פרק ח הלכה ו:
נג ו מיי' פי"א מהל' טומאת צרעת הל' א סמג עשין רלו:
נד ז מיי' שם הלכה ג ופ"ח מהלכות נזירות הלכה ו:

נוסחת הריב"ן

א] צריך תער: ב] שיהא: ג] על ראשו עד יום מלאת שיהא צריך: ד] לעולם חייב על שאר מעבירין והאי דכתיב תער לא יעבור דכי קא עביד בתער עובר בשני לאוין על תער כו': ה] יש מפרשים דקא פריך בין לרבי בין לת"ק כלומר רבי היכי משמע: ו] מגלח בתער: ז] והא דכתביה בסמוך לא יעבור דאם גילח בתוך ימי נזרו בתער חייב עליו משום תער לא יעבור ומשום לא יעבור סתם ולהכי כתיב תער קודם מלאת ולא לאחר מלאת הס"ד: ח] שמעבירין: ט] בכ"י כתוב כאן תוספות: י] בכ"י כתוב כאן תוספות: כ] דכלהו: ל] כדכתיב: מ] כדכתיב:

מוסף רש"י

והכתיב תער לא יעבר. כלומר האי תער גבי איסור גילוח כתיב ולא גבי מצות גילוח, וקשיא בין לרבי בין לת"ק, ולדידהו הוה ליה למיכתביה גבי גילוח מצוה, דהא יתירא הוא, ומשני דלעולם לגילוח מצוה אתא, והאי דכתביה לתער גבי איסורא, לעבור עליו בשני לאוין, משום תער ומשום מעבירין (ראמ"ה בשמו).

פי' הרא"ש (המשך)

ומשום לא יעבור לוקה ב' מידי דהוה אוכל ענבים לחים ויבשים לוקה ב' כיון דמפרשי בקרא אע"ג דכתיב בחד לאו: אמר רב חסדא ללקות לוקה בא' אם גלח שער הא' לוקה אם התרו בו. בב' ביום תגלחתו אם שייר ב' שערות לא קיים מצות תגלחת: לסתור אינו סותר אלא ברוב ראשו. אם גלח רוב ראשו סותר נזירות עד מלאת לו שלשים יום לתגלחתו: ובתער. אכולהו קאי וכל אלו הלכות הם וטעם אין בהם: אימא כעין תער שהעביר כל השער: תניא נמי הכי. דלוקה בא' וסותר ברוב ראשו: תלש מירט שפשף כל שהו חייב ואינו סותר אלא ברוב ראשו. ובתער כעין תער. ואית ספרים דגרסי תלש מירט שפשף כל שהוא אינו סותר אלא ברוב ראשו. אבל בתוס' גרסי בהדיא חייב: תנן התם [בפ'] בתרא דנגעים ג' מגלחים נזיר דכתיב וגלח את ראש נזרו. מצורע דכתיב וגלח את כל שערו. ולוים דכתיב והעבירו תער על כל בשרם: פשיטא דתגלחתן מצוה דהא קראי כתיב. מהו דתימא קרא אעיבור שער קפיד ואפי' סך נשא נמי. הוא סם המעביר השער. וכי תימא מסיפא שמעינן לה וכולן שגילחו שלא בתער תריץ דמצינן לפרושי אלא כעין תער: שכן טעונים תנופה בגופם כדכתיב והניף אהרן את הלוים תנופה: שכן קרבנו טעון לחם. חלות ורקיקי' תאמר במצורע שכן קרבנו בא בדלות אם אין ידו משגת מביא

MOZNAIM SHAS